

Професійна освіта

УДК 378.147:347.96

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15567846>

Роль методу кейсів в процесі підготовки студентів-юристів

Спасібухов Нікіта

аспірант кафедри психології та педагогіки,
Інститут лінгвістики та психології Київського міжнародного університету,
вул. Лаврська, 16, Київ, 01015,
e-mail: 2018duralexsedlex2018@gmail.com,
<https://orcid.org/0009-0004-2354-8877>

Прийнято: 19.05.2025 | Опубліковано: 29.05.2025

***Анотація.** Сучасна юридична освіта в Україні перебуває в процесі трансформації, що зумовлено необхідністю адаптації до нових суспільних викликів, євроінтеграційних процесів та запитів ринку праці. У цьому контексті актуалізується необхідність удосконалення підходів до підготовки майбутніх юристів, передусім через інтеграцію теоретичних знань із практичними вміннями. Одним з ефективних інструментів активного навчання виступає кейс-метод, який дозволяє моделювати реальні юридичні ситуації та формувати фахові компетентності. Мета дослідження - теоретично обґрунтувати сутність, значення та особливості застосування кейс-методу у професійній підготовці студентів-юристів. Методи.. Методи дослідження включають аналіз наукових джерел, узагальнення досвіду впровадження кейсів у вищій освіті, а також структурування моделі навчального процесу з*

використанням кейсів. *Результати.* Доведено, що кейс-метод ефективно сприяє формуванню ключових професійних компетентностей: уміння аналізувати правові ситуації, аргументовано формулювати позицію, оперувати правовими категоріями, працювати з нормативно-правовими актами та юридичними документами. З'ясовано, що використання кейсів дозволяє моделювати типові та складні ситуації з реальної юридичної практики, зокрема через судові рішення, що наближує навчання до умов майбутньої професійної діяльності. Виявлено основні труднощі впровадження методу в українських ЗВО - зокрема, консерватизм викладачів, нестача методичного забезпечення, слабка інтеграція в навчальні програми. Запропоновано модель застосування кейсів, яка передбачає чітку структуру кейсу, послідовність етапів роботи студентів, а також роль викладача як фасилітатора. *Висновки.* Кейс-метод сприяє інтеграції теорії й практики в юридичній освіті, розвитку ключових професійних навичок і наближенню навчання до реальних умов юридичної діяльності. Він є ефективним інструментом активного навчання, що сприяє формуванню професійних навичок, розвитку критичного мислення та забезпечує якісну підготовку майбутніх юристів до викликів практики. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розширення його впровадження у навчальні програми та удосконалення методичного забезпечення.

Ключові слова: метод кейсів, юридична освіта, підготовка юристів, активне навчання, практичні навички, професійні компетентності, студенти-юристи.

The role of the case method in the training of law students

Spasibukhov Nikita

Postgraduate Student of the Department of Psychology and Pedagogy,
Institute of Linguistics and Psychology of the Kyiv International University,

Lavrskaya St., 16, Kyiv, 01015,

e-mail: 2018duralexsedlex2018@gmail.com,

<https://orcid.org/0009-0004-2354-8877>

Abstract. *Modern legal education in Ukraine is undergoing a transformation due to the need to adapt to new social challenges, European integration processes, and labor market demands. In this context, there is a growing need to improve approaches to training future lawyers, particularly through the integration of theoretical knowledge with practical skills. One of the most effective tools of active learning is the case method, which enables the modeling of real legal situations and the development of professional competencies. Objectives. The aim of the study is to theoretically substantiate the essence, significance, and features of applying the case method in the professional training of law students. Methods. Methods of the study include the analysis of scientific sources, generalization of experience in implementing case-based learning in higher education, and structuring a model of the educational process using case studies. Results. It has been proven that the case method effectively contributes to the formation of key professional competencies: the ability to analyze legal situations, formulate arguments, operate legal categories, and work with legal acts and documents. It was found that the use of case studies makes it possible to simulate both typical and complex situations from real legal practice, particularly based on court decisions, thereby bringing the learning process closer to the conditions of future professional activity. The main challenges of implementing the method in Ukrainian higher education institutions were identified, such as teacher conservatism, lack of*

methodological support, and weak integration into curricula. A model for applying case studies has been proposed, including a clear case structure, a sequence of student actions, and the teacher's role as a facilitator. Conclusions. The case method promotes the integration of theory and practice in legal education, the development of essential professional skills, and brings training closer to the realities of legal work. It is an effective active learning tool that fosters critical thinking and high-quality professional training. Further research should focus on broader implementation in educational programs and the improvement of methodological support.

Keywords: *case method, legal education, lawyers, active learning, practical skills, professional competencies, law students.*

Постановка проблеми. Сучасна система вищої юридичної освіти в Україні зазнає трансформацій, зумовлених необхідністю адаптації до нових суспільних потреб, інтеграції в європейський освітній простір та зростаючих вимог до якості підготовки фахівців. Країна зацікавлена у підготовці широкопрофільних спеціалістів, яким недостатньо лише дати знання, важливо навчити їх користуватися цими знаннями. Спостерігається дисбаланс між теоретичною та практичною підготовкою на користь теорії, тоді як зростає потреба саме в практичних уміннях. Це ускладнює адаптацію випускників-юристів до професійної діяльності та обумовлює необхідність модернізації вищої освіти і суттєвого оновлення системи професійної підготовки. Однією з ключових проблем є недостатнє поєднання теоретичних знань із практичними навичками. Студенти юридичних факультетів часто володіють академічними знаннями, але стикаються з труднощами при вирішенні реальних правових проблем. Необхідно відходити від навчальних завдань, спрямованих лише на оцінювання теоретичних знань, натомість впроваджувати завдання професійного спрямування. Традиційні методи навчання, такі як лекції, семінари та іспити, часто не забезпечують належної підготовки до роботи в умовах

цифровізації та мінливого правового середовища. Відтак, актуальним завданням є пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів, здатних ефективно працювати у складних умовах. Це вимагає перегляду освітніх практик в частині максимальної актуалізації навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки спостерігається значний інтерес до впровадження інноваційних методів навчання в юридичній освіті. Це зумовлено потребою адаптації програм до новітніх вимог суспільства, технологій та глобалізованого правового середовища. Відомо, що навчання через досвід, вважаючи реальні життєві ситуації є найкращою основою для формування професійних навичок [1, с. 140]. Одним із методів навчання через досвід є кейс-метод, який як інноваційна технологія навчання займає особливе місце серед таких методів, як дискусії, комп'ютерні симуляції, ділова гра, мозковий штурм, вебінари, проблемний метод тощо [2, с. 3-4]. Він визнається одним з дієвих засобів, що відповідає важливим завданням формування цінностей та актуалізації навчання [3, с. 68]. Науково-методична література містить збірники кейсів і приклади їх застосування в освітньому процесі різних галузей. Огляд сучасних досліджень свідчить про динамічний розвиток кейс-методу та його впровадження не лише в навчанні з бізнесу та права, а й в інших сферах знань. [4, с. 16094069211004148]. Наголошують на необхідності використання кейсів для розвитку критичного мислення [5, р. 79]. Дослідники підкреслюють важливість використання кейс-методу як однієї з найефективніших форм активного навчання в юридичних дисциплінах. Зокрема, активно обговорюється застосування віртуальних симуляцій судових процесів, які також дозволяють працювати з реальними справами [6, с. 406]. З'ясовано, що використання кейс-методу сприяє ефективному засвоєнню студентами як теоретичних основ, так і практичних навичок, необхідних у професійній діяльності юриста, а також розвитку критичного мислення та вміння самостійно розв'язувати правові завдання [7, р. 45]. Метод кейсів формує правове мислення

студентів і виступає важливим чинником у подоланні розриву між процесами правотворення та правозастосування [8, с. 400]. Зазначається, що інтерактивні методи навчання, зокрема кейс-метод, є дієвим інструментом для формування практичних компетентностей у майбутніх правників [9, с. 50]. Студенти, які опановують матеріал за допомогою кейсів, глибше розуміють складні правові концепції та демонструють вищий рівень готовності до практичної діяльності [10, с. 3-4].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний інтерес та визнання ефективності кейс-методу, особливо для підготовки юристів, проблема його використання у процесі фахової підготовки майбутніх юристів залишається недостатньо розробленою. У науковій літературі приділяється уваги застосуванню кейс-стаді в процесі підготовки правознавців навіть менше, ніж за такими спеціальностями, як математика чи іноземна мова. Впровадження кейс-методу в юридичну освіту в Україні не є поширеним та системним. Запровадження кейс-методу супроводжується низкою проблем, серед яких - недостатня особистісна зрілість викладачів і їхня неспроможність ефективно реагувати під час обговорення кейсів, домінування традиційних підходів до викладання, консервативність педагогів і брак навчально-методичних матеріалів. Попри відносну простоту самого методу, його ефективне застосування вимагає належної підготовки та володіння методикою викладання. Успішне впровадження кейс-методу потребує переосмислення педагогічної підготовки викладачів і поступової заміни класичних методів сучасними освітніми технологіями. При цьому наявні наукові дослідження не дають вичерпного аналізу впливу кейс-методу на формування професійних компетентностей майбутніх юристів, необхідних для вирішення практичних правових задач. Як наслідок, застосування кейс-методу у вищій юридичній освіті наразі залишається несистемним і епізодичним. У цьому контексті особистий внесок автора полягає в обґрунтуванні ефективної

структури інтеграції кейс-методу в освітній процес підготовки майбутніх юристів, що враховує сучасні тенденції юридичної практики та компетентнісний підхід. Автором розроблено практичні рекомендації щодо підвищення готовності викладачів до використання кейс-методу та удосконалення навчально-методичного забезпечення для забезпечення системного впровадження цієї технології.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Метою цієї статті є теоретичне обґрунтування сутності, значення та особливостей застосування методу кейсів у сучасній професійній підготовці студентів-юристів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні засади кейс-методу.
2. Окреслити значення кейс-методу для підготовки майбутніх юристів.
3. Виявити проблеми та перспективи впровадження та вдосконалення методології використання кейс-методу у вітчизняній юридичній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метод кейсів (або кейс-стаді, метод застосування конкретних ситуацій є активною технологією навчання, яка базується на аналізі реальних або змодельованих практичних ситуацій. Парадоксально в контексті поточної ситуації імплементації кейс-методу в юридичну освіту, але він вперше був запропонований для навчання юристів та бізнесменів, а згодом став широко використовуватися в практико-орієнтованому навчанні практично у всіх галузях знань. Широке застосування студентських дискусій на основі аналізу конкретних бізнес-кейсів становить невід'ємну частину практики вищої професійної освіти в міжнародному освітньому просторі [11, с. 189-190].

Сучасна юридична освіта, стикаючись зі швидкими змінами у соціальному, політичному та технологічному середовищі, вимагає модернізації та якісного оновлення системи професійної підготовки. Традиційні методи, пов'язані з набуттям студентами знань, коли важливо навчити майбутніх юристів

користуватися ними. У цьому контексті метод кейсів визнається важливим інструментом активного навчання [12, с. 50].

Кейс-метод орієнтований не лише на засвоєння теоретичного матеріалу, а насамперед на розвиток професійних компетентностей, практичних умінь і здатності працювати з нормативно-правовими документами та матеріалами юридичних справ. Завдяки кейсовому навчанню здобувач формує навички самостійного вирішення юридичних завдань, що сприяє максимальному наближенню освітнього процесу до реальної професійної діяльності [13, с. 24-25].

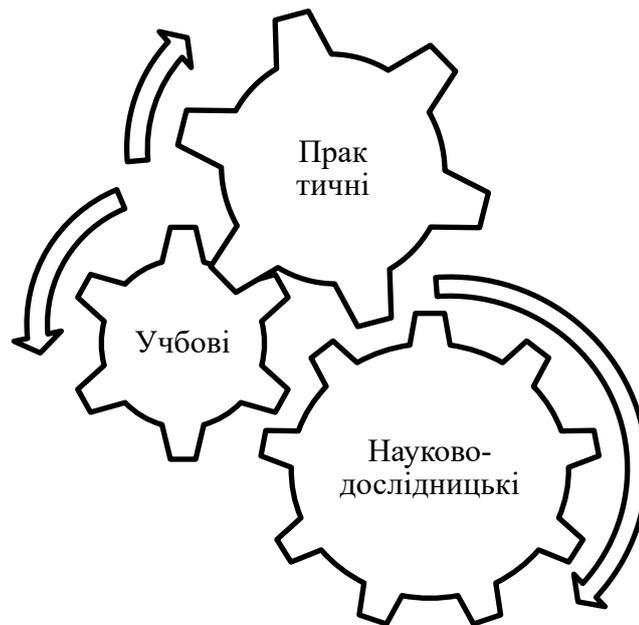
Кейс-метод забезпечує формування широкого спектра ключових навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх юристів. Серед них – аналітичне мислення, здатність до критичного аналізу, вміння виокремлювати проблеми та знаходити ефективні рішення, пов'язувати зміст кейсу з актуальними юридичними питаннями. Студенти також розвивають навички чіткого і логічного викладення власної позиції, аргументації, роботи в команді, застосування правової термінології, побудови логічних схем розв'язання проблем. Окрему увагу приділено роботі з нормативно-правовими актами й юридичними документами, розвитку юридичної техніки, умінню складати процесуальні тексти, а також швидкій адаптації до змін у правовому середовищі. Важливим компонентом є також здатність шукати, аналізувати та оцінювати релевантність інформації.

Крім того, кейс-метод виступає дієвим інструментом у формуванні ціннісних орієнтацій студентської молоді. Завдяки розвитку критичного мислення, він сприяє становленню стійких переконань. Використання кейсів, пов'язаних із порушенням закону, корупцією чи зловживаннями, допомагає виховувати правосвідомість, повагу до закону, нетерпимість до проявів корупції. Вирішення таких ситуацій передбачає етичну оцінку, що сприяє формуванню морально-етичних стандартів майбутніх правників.

Кейси можуть бути представлені у різних формах: друкованому виді, у вигляді відео, аудіо чи мультимедіа. Залежно від мети використання, виокремлюють наступні види кейсів (рис. 1)

Рисунок 1

Основні види кейсів у навчанні студентів-юристів

Джерело: власна розробка автора

Практичні кейси покликані допомогти відпрацювати навички застосування знань на практиці, наприклад, шляхом підготовки процесуальних документів. Учбові кейси сприяють набуттю досвіду розв'язання стандартних завдань. Науково-дослідні кейси орієнтовані на проведення досліджень і розвиток умінь оформлення наукових результатів. Інша класифікація виділяє допоміжні кейси (для передачі інформації), кейси-вправи (для застосування методик), кейси-прикладні (аналіз ситуації та визначення помилок) та комплексні кейси (з великим обсягом інформації, що потребує виокремлення головного) [14, с. 58-59].

Отже, кейс-метод є надзвичайно природним і ефективним інструментом для професійної підготовки майбутніх юристів. Його застосування зумовлене

тим, що він розвиває у студентів навички аналізу проблем, самостійного мислення, вміння чітко формулювати та аргументувати власну позицію, вести діалог, брати участь у дискусіях, а також адекватно сприймати й оцінювати інформацію. Цей метод сприяє формуванню правового мислення, навчає «думати як юрист» та допомагає подолати розрив між процесом правотворення і правозастосуванням. Для юристів важливі як теоретичні знання, так і практичні навички, і кейс-метод допомагає гармонійно поєднати обидва ці аспекти. Особливістю кейсових завдань у юридичній сфері є те, що розв'язання справи вимагає від студента не просто пошуку управлінського рішення, а досягнення основної мети – забезпечення верховенства права на основі законодавства.

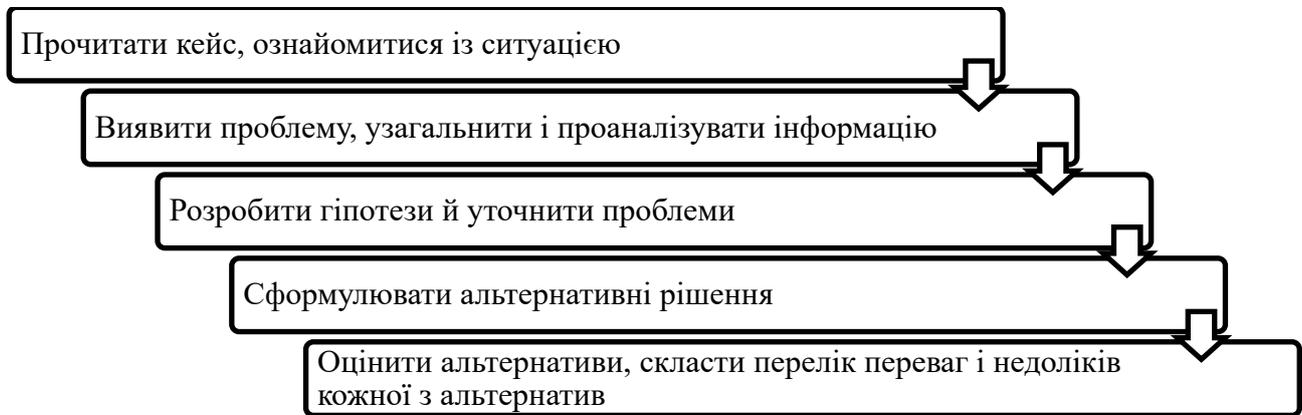
Водночас, впровадження кейс-методу стикається з певними труднощами: відсутністю у викладачів особистісної зрілості і готовності адекватно реагувати під час обговорень, уповільненням через звичне класичне викладання, консерватизмом та страхом працювати в динамічному середовищі, а також браком необхідної навчально-методичної літератури. Хоч метод і не є складним, ефективно його застосування вимагає практики та ґрунтовних знань з методики викладання. Викладачі мають бути досвідченими у організації навчального процесу, веденні дискусій і володіти глибокими знаннями предмета. Для успішного використання кейс-методу потрібні зміни в педагогічній підготовці викладачів, а також заміна традиційних підходів на сучасні освітні технології [15, с. 80-81].

Алгоритм виконання кейс-завдань може включати наступні етапи (рис. 2).

Підхід до застосування може бути різним: кейси можуть роздаватися заздалегідь або використовуватися безпосередньо під час заняття, залежно від змісту та умов.. На етапі аналізу студенти осмислюють проблему та актуалізують набуті знання. На етапі пропозиції рішень студенти дискутують, співпрацюють. На останньому етапі вони обґрунтовують прийняте рішення.

Рисунок 2

Алгоритм виконання кейс-завдань у навчанні студентів-юристів

Джерело: власна розробка автора

У таблиці 1 представлено модель навчання студентів-юристів з використанням кейс-методу (табл. 1).

Таблиця 1

Модель навчання студентів-юристів з використанням кейс-методу

№	Компонент	Ключові рекомендації
1	Вибір та розробка кейсів	кейс має описувати реальну або наближену до реальності ситуацію; повинен містити достатньо фактів, пов'язаних із головною проблемою; можливе включення суперечливої або зайвої інформації (для формування аналітичних навичок). доцільно базуватись на реальних судових справах
2	Структура кейсу	має містити опис проблемної ситуації; повинно бути чітке формулювання завдання; визначено формат результату; окреслено критерії оцінювання.
3	Послідовність роботи з кейсом	забезпечити поступове зростання самостійності студентів; алгоритм: аналіз → виявлення проблеми → пошук та оцінка альтернатив → обґрунтування рішення.
4	Роль викладача	має бути досвідченим, підготовленим до організації навчання і дискусій; виконує роль модератора, не нав'язує власну думку; повинен мати глибокі знання з тематики кейсу; найкращий варіант – викладач із власним досвідом у темі кейсу.
5	Обговорення результатів	порівняння студентських рішень із реальною судовою практикою; формування обґрунтованих висновків; можливе підсумкове обговорення у форматі конференції тощо

6	Інтеграція та технології	комбінування кейс-методу з рольовими іграми, симуляціями, дискусіями, мозковими штурмами; використання цифрових платформ для моделювання ситуацій.
7	Підготовка викладачів	потрібна спеціальна підготовка; бажаний досвід роботи з реальними юридичними кейсами.

Джерело: власна розробка автора

Загалом, застосування кейс-методу сприяє підвищенню зацікавленості студентів у навчальному процесі, формує стабільний інтерес до предмета, активізує засвоєння знань і навичок, а також дає змогу ефективно поєднати теоретичні знання з набуттям практичного досвіду. Відчуття успіху, коли студент самостійно знаходить вірне рішення, викликає сильну мотиваційну реакцію та покращує засвоєння матеріалу. Інтеграція кейс-методу у навчальний процес через розгляд реальних судових справ і моделювання судових засідань допомагає максимально наблизити навчання до професійної практики. Використання цього методу стимулює і мотивує студентів, розвиває їхні комунікативні навички та створює можливості для обміну знаннями серед усіх учасників навчального процесу.

Отже, впровадження та розвиток кейс-методу в юридичній освіті представляє собою перспективний напрямок, який дозволяє ефективно поєднувати теоретичні знання з практичними навичками. Цей метод сприяє формуванню критичного мислення, аналітичних здібностей і комунікативних навичок, готуючи майбутніх юристів до реальних професійних викликів. Хоча нинішня практика його використання в Україні залишається фрагментарною та нестабільною, результати досліджень і міжнародний досвід підтверджують його високу ефективність.

Висновки. Результати досліджень свідчать, що кейс-метод є ефективним і доцільним засобом професійної підготовки юристів. Він сприяє трансформації теоретичних знань у практичні вміння, розвитку професійних якостей, логічного мислення, активізації набутих знань для розв'язання професійних завдань та

формуванню ключових компетентностей. Застосування кейс-методу допомагає студентам глибше розуміти правові ситуації, здійснювати аналітичні оцінки та приймати обґрунтовані рішення в реальних практичних умовах. Метод також дає змогу здобувати навички розв'язання реальних проблем у ігровому форматі, відпрацьовувати вміння командної роботи, презентації, формулювання запитань і аргументації відповідей. Таким чином, дослідження підтверджують відповідність кейс-методу сучасним вимогам юридичної освіти, його спрямованість на розвиток аналітичних, критичних, комунікативних і практичних навичок, а також на формування цінностей, необхідних для роботи в умовах постійних змін.

Подальші дослідження у сфері застосування кейс-методу в підготовці кваліфікованих правників є актуальними й перспективними. Вони мають бути спрямовані на розширення використання цього методу у навчальних програмах, створення більш реалістичних та складних кейсів, що відображають сучасні правові виклики, а також інтеграцію методу на всіх етапах освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Костюченко О. Є. Практико-орієнтоване навчання як інструмент розвитку юридичної освіти в Україні. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 138-143. <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.21>
2. Гонтар З. Г., Паламар А. Б. Інноваційні методи навчання правничих дисциплін. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 12. С. 1-13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14249485>
3. Нітченко А. Г., Ігнатенко С. В. Ефективність застосування кейс-методу при фаховій підготовці майбутніх юристів у закладах вищої освіти. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики*. 2019. № 1 (5). С. 66-70. <http://aplsp.stu.cn.ua/article/download/224431/224603> (дата звернення: 14.05.2025)

4. Turnbull D., Chugh R., Luck J. The use of case study design in learning management system research: A label of convenience?. *International Journal of Qualitative Methods*. 2021. Vol. 20. 16094069211004148. <https://doi.org/10.1177/16094069211004148>
5. Griffiths T. L., Dickinson J., Fletcher A. A case study of student learning spaces during the pandemic; a sociomateriality perspective. *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*. 2021. Vol. 9, № 2. P. 77-81. <https://doi.org/10.14297/jpaap.v9i2.474>
6. Рибачук А. Використання кейс-методу у процесі фахової підготовки майбутніх юристів у вищих навчальних закладах. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2013. № 35. С. 404-409. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/download/3325/2747>
7. Barczentewicz M. Teaching technology to (future) lawyers. *Erasmus L. Rev.* 2021. Vol. 14. P. 45-55. <https://pdfs.semanticscholar.org/4925/a4f199e1e7fabd0f687032d5e2ef4528e383.pdf>
8. Галузінська Т. В. Ділова гра як активний метод навчання професійно-орієнтованого спілкування студентів-юристів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2012. № 36. С. 399-401. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzvdpu_pp_2012_36_98.pdf
9. Титова О. В. Кейс-метод як технологія формування професійних компетенцій студентів-юристів. *Юридична освіта у сучасному вимірі*. 2017. С. 49-51. <https://jyuosv.donnu.edu.ua/article/view/3817/3850>

10. Спасібухов Н. Роль методу кейсів у процесі формування професійних компетентностей студентів юристів. *Академічні візії*. 2024. № 38. С. 1-7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14532570>
11. Луппа В. А. Інноваційні методи підготовки юристів у ВНЗ. *Проблеми сучасної освіти*. 2013. № 4. С. 188-193. <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/download/8816/8337>
12. Нітченко А. Інноваційні методи навчання в системі вищої юридичної освіти. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики*. 2023. № 1 (7). С. 49–53. <http://aplsp.stu.cn.ua/article/view/277543>
13. Сошенко С., Прилипко В. Кейс-метод в аспекті формування цінностей майбутніх правників. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2024. № 3 (60). С. 23-26. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.310018>
14. Тирон В. О. Формування професійної компетентності майбутніх юристів на основі контекстного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. № 58-59. С. 472-479. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pfto_2018_58-59_62.pdf
15. Шкатуляк Н. М., Усов В. В., Павловський В. В. Інтегровані кейс-уроки – інноваційна технологія навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. № 217. С. 78-83. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-78-83>